

Barcelona — 6/10/2017

Institut d'Estudis Catalans

TERMCAT

Universitat Politècnica de Catalunya

**Terminologia per a la normalització i
terminologia per a la internacionalització**

**Terminología para la normalización y
terminología para la internacionalización**

**Terminologie pour la normalisation et
terminologie pour l'internationalisation**

**Terminoloxía para estandarización e
terminoloxía para internacionalización**

**Terminologia per la standardizzazione e la
terminologia per l'internazionalizzazione**

**Terminologia para a normalização e
terminologia para a internacionalização**

**Terminologie pentru standardizare și
terminologie pentru internaționalizare**

Realiter

Realiter
Institut d'Estudis Catalans
TERMCAT
Universitat Politècnica de Catalunya

XIII Jornada Realiter

Terminologia per a la normalització i terminologia per a la internacionalització

La XIII Jornada Científica Realiter es dedicarà en aquesta ocasió a la “**Terminologia per a la normalització i terminologia per a la internacionalització**”.

Com a continuació de la XII Jornada Realiter, centrada en la normalització lingüística, aquesta jornada es planteja aprofundir en l'anàlisi de les oportunitats i tensions que genera la confluència entre els objectius de la normalització lingüística i la internacionalització, en l'impacte que aquesta dinàmica produeix en les demandes lingüístiques dels organismes i universitats en què desenvolupem la nostra activitat, i en les respostes que oferim davant les noves prioritats. En aquesta línia, la Jornada centrarà l'atenció en els canvis i les possibilitats d'innovació en la metodologia i en les pràctiques terminològiques, en els recursos que elaborem i, de manera especial, en els perfils dels professionals de la terminologia en actiu i en formació.

Tenint en compte això, les conferències i les comunicacions tractaran els temes següents:

- Terminologia i política lingüística.
- Política lingüística i política d'internacionalització a les universitats.
- Noves demandes de promoció del multilingüisme i normalització lingüística.
- Nous perfils i noves competències dels professionals de la terminologia.
- Nous escenaris i recursos per al treball terminològic col·laboratiu i en xarxa.
- Terminologia i sostenibilitat de la diversitat lingüística i de les llengües neollatines.
- Terminologia i estandardització.
- Neologia terminològica.
- Difusió i implantació de la terminologia.

Comitè Científic

Maria Teresa Cabré Castellví, Institut d'Estudis Catalans

Manuel Célio Conceição, Universidade do Algarve i Conseil Européen pour les Langues

Pierrette Crouzet-Daurat, Délégation générale à la langue française et aux langues de France

Loïc Depecker, Délégation générale à la langue française et aux langues de France

Joaquín García Palacios, Universidad de Salamanca

Estela Lalanne de Servente, Colegio de Traductores Públicos de la Ciudad de Buenos Aires

Corina Lascu Cilianu, Academia de Studii Economice din Bucuresti

Manuel Núñez Singala, Universidade de Santiago de Compostela

María Pozzi, El Colegio de México

Danielle Turcotte, Office québécois de la langue française

Maria Teresa Zanola, Realiter i Università Cattolica del Sacro Cuore

Jordi Bover, TERMCAT

Mercè Lorente, Universitat Pompeu Fabra

Marta de Blas Abante, Universitat Politècnica de Catalunya

Secretaria

Sílvia Llovera, Servei de Llengües i Terminologia de la Universitat Politècnica de Catalunya

Patrizia Guasco i Claudio Grimaldi (secretaria Realiter)

Imatge gràfica

Henar Velázquez, TERMCAT

XIII Jornada Realiter

Terminología para la normalización y terminología para la internacionalización

La XIII Jornada Científica Realiter se dedicará en esta ocasión a la “**Terminología para la normalización y terminología para la internacionalización**”.

Realiter, desde su creación, ha prestado atención prioritaria tanto a la normalización, entendida como la extensión del uso y la estandarización del corpus de las lenguas propias y nacionales, como a la promoción del multilingüismo y la diversidad lingüística, hoy tan relevantes en el contexto de globalización de nuestras sociedades y en las políticas de internacionalización de los organismos y universidades en los que desarrollamos nuestra actividad.

Por tanto las conferencias y las comunicaciones tratarán los siguientes temas:

- Terminología y política lingüística.
- Política lingüística y política de internacionalización en las universidades.
- Normalización lingüística y promoción del multilingüismo.
- Terminología para la sostenibilidad de la diversidad lingüística y el desarrollo de las lenguas neolatinas.
- Terminología y estandarización.
- Difusión e implantación de la terminología.
- Recursos para el trabajo terminológico colaborativo y en red.
- Nuevos perfiles y nuevas competencias de los profesionales de la terminología.

Comité Científico

Maria Teresa Cabré Castellví, Institut d'Estudis Catalans

Manuel Célio Conceição, Universidade do Algarve i Conseil Européen pour les Langues

Pierrette Crouzet-Daurat, Délégation générale à la langue française et aux langues de France

Loïc Depecker, Délégation générale à la langue française et aux langues de France

Joaquín García Palacios, Universidad de Salamanca

Estela Lalanne de Servente, Colegio de Traductores Públicos de la Ciudad de Buenos Aires

Corina Lascu Cilianu, Academia de Studii Economice din Bucuresti

Manuel Núñez Singala, Universidade de Santiago de Compostela

María Pozzi, El Colegio de México

Danielle Turcotte, Office québécois de la langue française

Maria Teresa Zanola, Realiter i Università Cattolica del Sacro Cuore

Jordi Bover, TERMCAT

Mercè Lorente, Universitat Pompeu Fabra

Marta de Blas Abante, Universitat Politècnica de Catalunya

Secretaría

Silvia Llovera, Servei de Llengües i Terminologia de la Universitat Politècnica de Catalunya

Patrizia Guasco y **Claudio Grimaldi** (secretaría Realiter)

Imagen gráfica

Henar Velázquez, TERMCAT

XIII Journée Realiter

Terminologie pour la normalisation et terminologie pour l'internationalisation

La XIIIe Journée scientifique Realiter sera consacrée à la « **Terminologie pour la normalisation et terminologie pour l'internationalisation** ».

Dans la lignée des réflexions menées lors de la XIIe Journée Realiter de Santiago, axée sur la normalisation linguistique, la Journée 2017 propose d'approfondir l'analyse des opportunités et des tensions dues à la convergence des objectifs de la normalisation linguistique et de l'internationalisation, de réfléchir à l'impact de cette dynamique sur les demandes linguistiques des organismes et des universités dans lesquels travaillent la plupart des membres du Réseau, ainsi qu'aux solutions apportées aux nouvelles priorités. Dans cette perspective, on mettra l'accent sur les changements et les possibilités d'innovation en matière de méthodologie et de pratiques terminologiques, sur les ressources mises au point et, en particulier, sur les profils des professionnels en terminologie déjà formés et en formation.

Les conférences et les communications exploreront les sujets suivants :

- terminologie et politiques linguistiques ;
- politiques linguistiques et politiques d'internationalisation des universités ;
- nouvelles exigences pour la promotion du multilinguisme vs. normalisation linguistique ;
- nouveaux profils et nouvelles compétences des professionnels en terminologie ;
- nouvelles perspectives et ressources terminologiques pour le travail collaboratif et en ligne ;
- terminologie et durabilité de la diversité linguistique et des langues romanes ;
- terminologie et normalisation ;
- néologie en terminologie ;
- diffusion et implantation de la terminologie.

Comité scientifique

Maria Teresa Cabré Castellví, Institut d'Estudis Catalans

Manuel Célio Conceição, Universidade do Algarve i Conseil Européen pour les Langues

Pierrette Crouzet-Daurat, Délégation générale à la langue française et aux langues de France

Loïc Depecker, Délégation générale à la langue française et aux langues de France

Joaquín García Palacios, Universidad de Salamanca

Estela Lalanne de Servente, Colegio de Traductores Públicos de la Ciudad de Buenos Aires

Corina Lascu Cilianu, Academia de Studii Economice din Bucuresti

Manuel Núñez Singala, Universidade de Santiago de Compostela

María Pozzi, El Colegio de México

Danielle Turcotte, Office québécois de la langue française

Maria Teresa Zanola, Realiter i Università Cattolica del Sacro Cuore

Jordi Bover, TERMCAT

Mercè Lorente, Universitat Pompeu Fabra

Marta de Blas Abante, Universitat Politècnica de Catalunya

Secrétariat

Sílvia Llovera, Servei de Llengües i Terminologia de la Universitat Politècnica de Catalunya

Patrizia Guasco et **Claudio Grimaldi** (secrétariat Realiter)

Image graphique

Henar Velázquez, TERMCAT

XIII Xornada Realiter

Terminoloxía para a normalización e terminoloxía para a internacionalización

A XIII Xornada Científica Realiter dedicárase nesta ocasión á “**Terminoloxía para a normalización e terminoloxía para a internacionalización**”.

Como continuación da XII Xornada Realiter, centrada na normalización lingüística, esta Xornada propónse profundar na análise das oportunidades e tensións que xera a confluencia entre os obxectivos de normalización lingüística e internacionalización, no impacto que esta dinámica produce nas demandas lingüísticas dos organismos e universidades nos que desenvolvemos a nosa actividade e nas respostas que ofrecemos perante as novas prioridades. Nesta liña, o foco situarase sobre os cambios e as posibilidades de innovación na metodoloxía e nas prácticas terminolóxicas, nos recursos que elaboramos e, de xeito especial, nos perfís dos profesionais da terminoloxía en activo e en formación.

Por iso, as conferencias e relatorios tratarán os seguintes aspectos:

- Terminoloxía e política lingüística.
- A política lingüística e a política de internacionalización das universidades.
- Novas demandas de promoción do multilingüismo vs. normalización lingüística.
- Novos perfís e novas competencias dos profesionais da terminoloxía.
- Novos escenarios e recursos para o traballo terminolóxico colaborativo e en rede.
- Terminoloxía e sustentabilidade da diversidade lingüística e das linguas neolatinas.
- Terminoloxía e estandarización
- Neoloxía terminolóxica
- Difusión e implantación da terminoloxía

Comité Científico

[Maria Teresa Cabré Castellví](#), Institut d'Estudis Catalans

[Manuel Célio Conceição](#), Universidade do Algarve i Conseil Européen pour les Langues

[Pierrette Crouzet-Daurat](#), Délégation générale à la langue française et aux langues de France

[Loïc Depecker](#), Délégation générale à la langue française et aux langues de France

[Joaquín García Palacios](#), Universidad de Salamanca

[Estela Lalanne de Servente](#), Colegio de Traductores Públicos de la Ciudad de Buenos Aires

[Corina Lascu Cilianu](#), Academia de Studii Economice din Bucuresti

[Manuel Núñez Singala](#), Universidade de Santiago de Compostela

[María Pozzi](#), El Colegio de México

[Danielle Turcotte](#), Office québécois de la langue française

[Maria Teresa Zanola](#), Realiter i Università Cattolica del Sacro Cuore

[Jordi Bover](#), TERMCAT

[Mercè Lorente](#), Universitat Pompeu Fabra

[Marta de Blas Abante](#), Universitat Politècnica de Catalunya

Secretaría

[Sílvia Llovera](#), Servei de Llengües i Terminologia de la Universitat Politècnica de Catalunya

[Patrizia Guasco](#) e [Claudio Grimaldi](#) (secretaría Realiter)

Imagen gráfica

[Henar Velázquez](#), TERMCAT

XIII Giornata scientifica Realiter

Terminologia per la normalizzazione e terminologia per l'internazionalizzazione

La XIII Giornata scientifica Realiter sarà dedicata al tema **“Terminologia per la normalizzazione e terminologia per l'internazionalizzazione”**.

In linea con le riflessioni della XII Giornata scientifica di Santiago, la Giornata 2017 accoglierà le analisi condotte sulle opportunità e sulle tensioni generate dalla confluenza degli obiettivi della normalizzazione linguistica e dell'internazionalizzazione, sull'impatto prodotto da questa dinamica all'interno degli organismi e delle università dove lavorano la maggior parte dei membri della Rete, nonché sulle nuove priorità emergenti. In questo contesto, ci si focalizzerà maggiormente sui cambiamenti e sulle opportunità d'innovazione nella metodologia e nelle pratiche terminologiche, sulle risorse sviluppate e, in particolare, sui profili professionali in terminologia già formati e in formazione.

Le conferenze e i contributi approfondiranno i seguenti argomenti:

- terminologia e politiche linguistiche;
- politiche linguistiche e internazionalizzazione delle politiche universitarie;
- i nuovi requisiti per la promozione del multilinguismo vs. normalizzazione linguistica;
- i nuovi profili e le nuove competenze professionali in terminologia;
- le nuove prospettive e risorse terminologiche per il lavoro collaborativo e on-line;
- terminologia e sostenibilità della diversità linguistica e delle lingue romanze;
- terminologia e normalizzazione;
- neologia in terminologia;
- diffusione e stabilizzazione della terminologia.

Comitato scientifico

Maria Teresa Cabré Castellví, Institut d'Estudis Catalans

Manuel Célio Conceição, Universidade do Algarve i Conseil Européen pour les Langues

Pierrette Crouzet-Daurat, Délégation générale à la langue française et aux langues de France

Loïc Depecker, Délégation générale à la langue française et aux langues de France

Joaquín García Palacios, Universidad de Salamanca

Estela Lalanne de Servente, Colegio de Traductores Públicos de la Ciudad de Buenos Aires

Corina Lascu Cilianu, Academia de Studii Economice din Bucuresti

Manuel Núñez Singala, Universidade de Santiago de Compostela

María Pozzi, El Colegio de México

Danielle Turcotte, Office québécois de la langue française

Maria Teresa Zanola, Realiter i Università Cattolica del Sacro Cuore

Jordi Bover, TERMCAT

Mercè Lorente, Universitat Pompeu Fabra

Marta de Blas Abante, Universitat Politècnica de Catalunya

Segreteria

Sílvia Llovera, Servei de Llengües i Terminologia de la Universitat Politècnica de Catalunya

Patrizia Guasco e **Claudio Grimaldi** (segreteria Realiter)

Immagine grafica

Henar Velázquez, TERMCAT

XIII Jornada Realiter

Terminologia para a normalização e terminologia para a internacionalização

A XIIIª Jornada Científica Realiter dedicar-se-á este ano ao tema “**Terminologia para a normalização e terminologia para a internacionalização**”.

Na continuação da XIIª Jornada Realiter, centrada na normalização linguística, esta Jornada visa aprofundar: a análise das oportunidades e das tensões geradas pela confluência entre os objetivos da normalização linguística e os da internacionalização; o impacto que esta dinâmica produz nas necessidades linguísticas dos organismos e das universidades em que desenvolvemos a nossa atividade; as respostas que concebemos face a novas prioridades. Nesta sequência, enfatizar-se-ão as mudanças e as possibilidades de inovação na metodologia e nas práticas terminológicas, nos recursos que elaboramos e, de forma particular, nos perfis dos profissionais da terminologia, quer os que já exercem quer os que estão em formação.

As conferências e as propostas de comunicação tratarão os seguintes tópicos:

- Terminologia e política linguística;
- A política linguística e a política de internacionalização das universidades;
- Novas necessidades de promoção do multilinguismo vs. normalização linguística;
- Novos perfis e novas competências dos profissionais da terminologia;
- Novos cenários e recursos para o trabalho terminológico colaborativo e em rede;
- Terminologia e sustentabilidade da diversidade linguística e das línguas neolatinas;
- Terminologia e standardização;
- Neologia terminológica;
- Difusão e implantação da terminologia.

Comissão Científica

Maria Teresa Cabré Castellví, Institut d'Estudis Catalans

Manuel Célio Conceição, Universidade do Algarve i Conseil Européen pour les Langues

Pierrette Crouzet-Daurat, Délégation générale à la langue française et aux langues de France

Loïc Depecker, Délégation générale à la langue française et aux langues de France

Joaquín García Palacios, Universidad de Salamanca

Estela Lalanne de Servente, Colegio de Traductores Públicos de la Ciudad de Buenos Aires

Corina Lascu Cilianu, Academia de Studii Economice din Bucuresti

Manuel Núñez Singala, Universidade de Santiago de Compostela

María Pozzi, El Colegio de México

Danielle Turcotte, Office québécois de la langue française

Maria Teresa Zanola, Realiter i Università Cattolica del Sacro Cuore

Jordi Bover, TERMCAT

Mercè Lorente, Universitat Pompeu Fabra

Marta de Blas Abante, Universitat Politècnica de Catalunya

Secretaria

Sílvia Llovera, Servei de Llengües i Terminologia de la Universitat Politècnica de Catalunya

Patrizia Guasco e **Claudio Grimaldi** (secretaria Realiter)

Immagine grafica

Henar Velázquez, TERMCAT

Acte inaugural

Lluís Puig i Gordi, conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya	
Joandomènec Ros Aragonès, president de l'IEC	
Lourdes Reig, vicerectora de la Universitat Politècnica de Catalunya	
M. Teresa Zanola, presidenta de Realiter	11

Conferències inaugurals

Terminologia per a la normalització i terminologia per a la internacionalització: Aportacions des de l'àmbit català	
Teresa Cabré	11

L'italiano alla prova dell'internazionalizzazione	
Agostina Cabiddu	12

Les formations liées au Patrimoine et leur rôle dans la mutation et l'internationalisation des universités : quels atouts pour la valorisation des langues et de la Terminologie ?	
Rosa-Maria Fréjaville, Raphaele Dumont, Andreia Silva / Université de St. Etienne	13

Les infractions à la française et à la roumaine – réaménagements conceptuels et normalisation terminologique	
Anca-Marina Velicu / Université de Bucarest	15

El projecte DEMCAT: una experiència de treball col·laboratiu en xarxa per a la terminologia de les ciències de la salut	
Fèlix Bosch / Fundació Dr. Antoni Esteve, Universitat Pompeu Fabra - M. Antònia Julià / TERMCAT	16

Fixação terminológica por tradutores: em busca da normalização perdida!	
Fátima Noronha / Universidade do Algarve - Manuel Célio Conceição / Universidade do Algarve, CLUNL NOVA.	17

Terminologies multilingües i polítiques lingüístiques universitàries	
Mercè Lorente / Universitat Pompeu Fabra - Marta de Blas / Universitat Politècnica de Catalunya - Àngels Egea / Universitat de Barcelona - Marta Estella / Universitat Autònoma de Barcelona	18

La normalisation et l'internationalisation des conséquences pour la communication actuelle	
Angela Bidu Vrănceanu, Elena Museanu, Alice Toma / Facultatea de Litere Universitatea din Bucuresti, Faculté de Philosophie et Lettres; Université Libre de Bruxelles ULB, Universitatea Romano-Americana, Bucuresti, Departamentul de limbi straine	20

La implantació dels termes normalitzats entre els experts codificadors: primeres conclusions Marta Sabater / TERMCAT	21
De la dénomination du voyageur spatial Adam Renwick / CRTT Université Lyon Lumière 2	22
Recursos para hacer análisis de comprensión a textos médicos escritos: análisis cuantitativo de tres casos médicos Jorge Porras, Rosa Estopà Bagot / IULATERM, Universitat Pompeu Fabra	23
Adjetivos classificadores na formação de termos neológicos da economia Ieda Maria Alves / Universidade de São Paulo	24
As unidades fraseotermológicas na área das energias renováveis: contribuições para a fraseotradutologia Manoel Messias Alves da Silva / Universidade Estadual de Maringá	26

6 9.30-10.00

Acte inaugural

Lluís Puig i Gordi, conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Joandomènec Ros Aragonès, president de l'IEC
Lourdes Reig, vicedirectora de la Universitat Politècnica de Catalunya
M. Teresa Zanola, presidenta de Realiter

6 10.00-11-15

Conferències inaugurals

Terminologia per a la normalització i terminologia per a la internacionalització: Aportacions des de l'àmbit català

Teresa Cabré

En aquesta conferència, partint de l'anàlisi del títol d'aquesta Jornada, presentarem les necessitats de l'àmbit català en relació amb la pràctica terminològica i destacarem les aportacions fetes en la teoria que han permès avançar en la coherència terminològica.

El context català (entenent-lo com a context catalanoparlant) va incorporar-se a la pràctica terminològica sistemàtica en un moment en què l'actualització de la llengua era la necessitat principal a cobrir. Tot i així, el món científicotècnic mantenia la mateixa necessitat que arreu: la normalització de conceptes i termes dels diversos camps de saber. El repte de la terminologia catalana contemporània organitzada institucionalment des del 1985 va ser incorporar en una mateixa activitat aquestes dues orientacions, ambdues necessàries, aparentment contradictòries. Posar ordre en aquesta aparent contradicció va ser una feina de vegades poc visible. El resultat positiu pensem que és evident i reconegut amplament. Però ha calgut maduració tant en la metodologia com en la teoria.

Teresa Cabré

Doctora en Filologia Romànica per la Universitat de Barcelona (1977) i catedràtica emèrita a la Facultat de Traducció i Interpretació de la Universitat Pompeu Fabra. És presidenta de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans des de 2015. Va ser fundadora i la primera directora del Centre de Terminologia TERMCAT, entre 1985 i 1989, i va crear i dirigir el Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona (1990-1993) i l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA) de la Universitat Pompeu Fabra, (1994-2004). Va ser una de les fundadores del CREL (Centre de Referència en Enginyeria Lingüística) i el va dirigir entre 1998 i 2000. En el marc de l'IULA, és la fundadora del grup de recerca IULATERM (Lèxic, terminologia, discurs especialitzat i enginyeria lingüística) i en va ser la responsable fins al 2016.

Va crear el 1988 a la Universitat de Barcelona l'Observatori de Neologia, actualment a la Universitat Pompeu Fabra, i el va dirigir fins al 2016. La seva recerca se centra en la lexicologia, la terminologia, el discurs especialitzat i la neologia. Entre les seves publicacions, cal destacar *La terminologia: La teoria, els mètodes, les aplicacions* (1992) (traduïda al castellà, l'anglès i el francès), *A l'entorn de la paraula* (1994) i *La Terminologia: Representación y comunicación* (1999). Se li va concedir la Medalla Narcís Monturiol al mèrit científic per la seva dedicació docent i investigadora a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Pompeu Fabra i per la seva contribució al desenvolupament de la lingüística aplicada catalana, bàsicament la lexicografia i la terminologia (1996). En l'àmbit acadèmic, ha obtingut el premi del Consell Social de la Universitat Pompeu Fabra a la Qualitat en la Docència (2009) i és Doctora Honoris Causa per la Universidad Ricardo Palma (Lima, 2006), professora honorària de la Universidad Femenina del Sagrado Corazón (Lima, 2006) i membre d'honor del Colegio de Traductores del Perú (Lima, 2006). En l'àmbit internacional, ha estat premiada amb el premi internacional de terminologia Eugen Wüster (2007) i ha estat reconeguda com a Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres pel Ministeri de la Cultura i de la Comunicació de la República Francesa (2008). Actualment dirigeix la Càtedra Pompeu Fabra de la mateixa Universitat. L'any 2015 va rebre la Creu de Sant Jordi.

L'italiano alla prova dell'internazionalizzazione

Agostina Cabiddu

Agostina Cabiddu

Professore ordinario di Istituzioni di diritto pubblico presso la Facoltà di Architettura e Società del Politecnico di Milano.

Collabora con ASTRID, con l'Alta Scuola di Economia e relazioni Internazionali (ASERI) e con il Centro di Ricerca in Analisi Economica (CRANEC) dell'Università Cattolica; ha fondato e dirige il Master in Appalti e Contratti Pubblici del Politecnico di Milano; ha coordinato numerosi gruppi di ricerca ministeriali, CNR, universitari etc. fra i quali, il progetto PRIN su "Governance dell'economia e integrazione europeo", sullo "statuto comunitario della Valtellina", su "Energia e ambiente", etc. I suoi attuali interessi di ricerca sono principalmente incentrati sul governo del territorio, l'organizzazione, regolazione e gestione dei servizi pubblici.

Les formations liées au Patrimoine et leur rôle dans la mutation et l'internationalisation des universités : quels atouts pour la valorisation des langues et de la Terminologie ?

Rosa-Maria Fréjaville, Raphaele Dumont, Andreia Silva / Université de St. Etienne

La Terminologie, important outil méthodologique et pédagogique au service du multilinguisme et de la diversité culturelle peut contribuer à l'internationalisation des universités et aider à répondre positivement aux défis du Processus de Bologne.

L'UE27 met tout en œuvre pour réaliser une politique pour l'emploi, la croissance et l'investissement à visée mondiale en s'appuyant fortement sur une nouvelle politique d'éducation et de formation dont les supports d'ancrage sont le multilinguisme et le pluriculturalisme.

Les nouvelles formations universitaires jouent un rôle primordial dans ce processus. Elles doivent former des citoyens du monde, professionnels hautement qualifiés et riches de compétences multiples basées sur la pluridisciplinarité et la transversalité, mais également capables de s'adapter à l'émergence de nouvelles professions.

Les nouveaux métiers liés au domaine du Patrimoine sont de plus en plus nombreux. Ils supposent de nouvelles formations universitaires au sein desquelles les langues devraient acquérir un rôle de premier plan. Le multilinguisme apparaît ici comme un élément essentiel au service de la promotion du patrimoine mondial et de sa préservation. Cependant, on constate que le concept même de Patrimoine se trouve au cœur d'un véritable paradoxe : universel s'il en faut, le terme implique une immense diversité culturelle ainsi que la prise en compte d'un grand nombre de spécificités territoriales qui rendent le concept de patrimoine souvent très flou.

Si l'émergence de l'idée de Patrimoine date de la Révolution Française, son élargissement à l'échelle européenne et mondiale ne fait aujourd'hui pas de doute (Traité de Lisbonne, journées européennes du patrimoine, label du patrimoine européen, « mémoire du monde » de l'UNESCO) ce qui contribue à créer une certaine homogénéité au niveau européen et mondial.

Cette problématique s'inscrit par ailleurs dans une démarche transversale puisqu'elle intéresse aussi bien les biologistes que les anthropologues, les linguistes que les géographes, les architectes que les professionnels du tourisme.

La mondialisation du domaine du Patrimoine pose donc la question de l'internationalisation des formations. L'émergence de nouveaux métiers liés à la préservation du patrimoine culturel et naturel implique de nouveaux enjeux auxquels tentent de répondre les formations universitaires en Europe et dans le monde. Nouveaux besoins, outils et compétences nouvelles requièrent une nouvelle offre de formation et une harmonisation concertée des terminologies existantes. En effet, s'il existe, à l'échelle de l'Europe, un fond historique commun, nombreuses sont les variantes entre territoires. À cela s'ajoute un véritable flou dans les définitions des nouveaux métiers qui abordent les domaines les plus divers (guide conférencier, animateur du patrimoine, chef de projet de site patrimonial, gestionnaire de site patrimonial, médiateur culturel, agent de valorisation, chargé de mission patrimoine).

Notre proposition, qui abordera les enjeux de ces nouvelles formations soumises, à l'heure actuelle, à des directives de politique linguistique dont l'internationalisation et le multilinguisme sont les maîtres mots, s'intègre plus particulièrement dans les axes deux et trois de cette XIII Journée Realiter.

Rosa-Maria Fréjaville

Maître de Conférences en Portugais à l'Université Jean Monnet en France. Domaines de recherche: la Terminologie et l'interculturalité, les langages spécialisés, le Portugais dans le contexte du multilinguisme et de la multi culturalité. Plusieurs publications dans les domaines de la Lexicologie, la Terminologie, la Terminographie et la Traduction. Membre des jurys des concours nationaux français et de thèses au Portugal. Attachée au CELEC, membre associé du CRTT ; membre du ELC.

Raphaele Dumont

Maître de conférences à l'Université Jean Monnet de Saint-Etienne (France). Spécialité Etudes Ibériques et Ibéro-américaines.
Mots-clés de la recherche : Mexique colonial, théâtre, cultures indigènes.

Andreia J.O. Silva

Enseignante Contractuelle en Portugais à l'Université Jean Monnet en France. Traductrice et formatrice freelance. Membre du Conseil Européen pour les Langues. Domaines de recherche et intérêt : l'interculturalité et les identités culturelles lusophones ; les littératures de l'espace lusophone ; la traduction et les langages spécialisés ; la pédagogie et la didactique de l'enseignement des langues.

Les infractions à la française et à la roumaine – réaménagements conceptuels et normalisation terminologique

Anca-Marina Velicu / Université de Bucarest

Si le Code Pénal français en vigueur (2016) distingue, selon leur gravité (et les sanctions encourues), trois espèces d'infractions – soit : des crimes, des délits et des contraventions, le Code Pénal roumain actuel (2014) n'opère pas (ou : plus) cette distinction.

Bien que le Code pénal roumain de 1936 (appelé aussi Code de Charles II) comportât, lui, à l'instar du Code pénal français, un classement des infractions en crimes vs/ > délits vs/ > contraventions, on ne parle plus de délits ni de crimes dans le Code Pénal socialiste (de 1968), les contraventions étant directement opposées aux infractions (tout court). Cette classification s'est maintenue dans les versions révisées et augmentées du Code socialiste, en vigueur après 1989, notamment dans la version consolidée de 1997, opérationnelle jusqu'à l'adoption du nouveau code (en 2014). D'autre part, au sens de ce dernier, les contraventions à la roumaine ne relèvent plus du droit pénal du tout.

Outre ces divergences en fait de classement de la contravention comme espèce d'infraction ou (alternativement) comme concept coordonné au concept d'infraction, et comme justiciable du droit pénal ou bien comme justiciable du droit administratif, il faut noter l'existence de certaines différences interculturelles en fait de sanctions : les peines encourues pour des contraventions sont, en droit administratif roumain, d'une part différemment regroupées, par rapport aux peines contraventionnelles à la française, avec les peines privatives ou restrictives déchuées au rang de peines complémentaires, et de l'autre, plus dures, avec le [correspondant interculturel du] travail d'intérêt général (TIG) et l'emprisonnement en cas de refus du TIG, en sus des amendes, au titre des peines principales, et pas de sanction-réparation.

Malgré de telles divergences interculturelles dans le classement (et la sanction) des actes répréhensibles, les actes incriminés en droit roumain actuel comme contraventions coïncident de façon assez remarquable avec les espèces de contraventions prévues dans l'ancien code pénal roumain (1936), ainsi que dans les codes français pénal, routier ou du travail contemporains. Et les actes classés comme crimes ou comme délits à la française sont assez systématiquement classés comme infractions en loi pénale roumaine aussi.

Notre présente contribution reprendra cette problématique d'un point de vue explicitement terminologique (analyse conceptuelle-terminologique descriptive menée au ras des textes), et essaiera de voir plus clair dans les mécanismes susceptibles d'expliquer à la fois l'inertie extensionnelle du concept juridique de <contravention>, face aux mutations intensionnelles signalées, et l'inertie terminologique (c'est-à-dire, de dénomination) des divers aléas du concept d'<infraction>, en droit roumain.

Une approche descriptive-explicative des normalisations successives qu'ont subies les termes, à la faveur de la redéfinition, par le législateur, des concepts qu'ils désignent.

Anca-Marina Velicu

Enseignant-chercheur au Département de Langue et Littérature Française de la Faculté de Langues et Littératures Étrangères de l'Université de Bucarest (cours de syntaxe de la phrase modalisée, de traduction spécialisée et de terminologie, en licence de Traduction-Interprétation et en Master de Traductions Spécialisées et Études Terminologiques), auteure de manuels universitaires et de nombreux articles en terminologie et en pédagogie de la traduction spécialisée. Membre du Bureau de l'AET depuis novembre 2016.

El projecte DEMCAT: una experiència de treball col·laboratiu en xarxa per a la terminologia de les ciències de la salut

Fèlix Bosch / Fundació Dr. Antoni Esteve, Universitat Pompeu Fabra - M. Antònia Julià / TERMCAT

En aquesta comunicació volem donar a conèixer el projecte DEMCAT (Diccionari enciclopèdic de medicina en català), consistent en la compilació de la terminologia actual de les ciències de la salut en llengua catalana, amb equivalències en altres llengües i correspondències amb llenguatges científics (per exemple, nomenclatura científica d'organismes vius, Terminologia Anatòmica o símbols). Es fonamenta en dos pilars: un diccionari en línia que s'actualitza cada semestre i un portal web amb contingut terminològic (www.demcat.cat) que aglutina al seu voltant una comunitat d'usuaris d'aquesta terminologia.

El diccionari en línia, en curs d'elaboració, recull la terminologia de la salut posada al dia, amb la participació directa i el consens dels professionals de la salut. El portal web, com a eina de comunicació i dinamització, difon la terminologia actualitzada i cohesiona la comunitat d'usuaris. Aquestes dues línies de treball tenen com a objectiu integral que la terminologia resultant gaudeixi de l'aval i la implicació dels experts. El treball terminològic del projecte es fonamenta en la cooperació amb una xarxa de comitès terminològics que cobreix les diverses disciplines de les ciències de la salut. Els comitès, formats principalment per membres de les societats científiques de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears (l'Acadèmia), juntament amb experts d'altres institucions, es coordinen mitjançant un Consell Científic, on també participen els terminòlegs, liderat per una societat dedicada al llenguatge d'especialitat de les ciències de la salut (SOCDEMCAT).

Exposarem els primers resultats obtinguts en el diccionari en línia (més de 70.000 entrades, distribuïdes en prop d'un centenar d'àrees temàtiques organitzades per disciplines i especialitats sanitàries) i mostrarem el model de treball col·laboratiu del projecte, fent un èmfasi especial en l'estructura i el funcionament de la xarxa de comitès terminològics.

Fèlix Bosch

Director de la Fundació Dr. Antoni Esteve i professor associat del Departament de Ciències Experimental i de la Salut de la Universitat Pompeu Fabra. Col·laborador habitual amb el TERMCAT (coautor del *Diccionari de recerca clínica de medicaments*, 2014) i membre de la Comissió gestora i vocal de la Societat Catalana del *Diccionari Enciclopèdic de Medicina*.

M. Antònia Julià

Doctora en Biologia Vegetal per la Universitat de Barcelona (UB). S'ha dedicat professionalment a la llengua catalana i la terminologia, fent formació, docència, assessorament i elaboració d'obres terminològiques. Treballa en el TERMCAT, Centre de Terminologia, com a coordinadora dels projectes de ciències de la vida i la salut. És coautora del *Diccionari de palinologia*, editat per la UB el 2005, i de *Noms de plantes. Corpus de fitonímia catalana*, editat pel TERMCAT el 2014.

Fixação terminológica por tradutores: em busca da normalização perdida!

Fátima Noronha / Universidade do Algarve - Manuel Célio Conceição / Universidade do Algarve, CLUNL NOVA

A relação entre a produtividade e a qualidade exigida atualmente na tradução obriga os tradutores a recorrer cada vez mais às bases de dados terminológicas produzidas por grandes organizações e instituições como garantia de fiabilidade. Porém, muitos destes recursos apresentam problemas de validação, nomeadamente quando as UT são validadas a nível interno das próprias organizações e não por especialistas da área.

Esta forma de validação leva a que, em alguns domínios técnicos e científicos, sejam gerados equivalentes dos termos originais não totalmente reconhecidos nem aceites pelos especialistas e profissionais da área. Mais ainda, a utilização generalizada destas bases pelos tradutores resulta na propagação destas variantes terminológicas e numa “fossilização” dos termos em alguns registos discursivos, nomeadamente a nível das instituições governamentais.

Nesta comunicação, usando exemplos do Aquacultura e de uma proposta para uma BCT em curso cujo conteúdo resulta da investigação técnica e científica com intervenção mediadora de um terminólogo e por análise contrastiva com a forma de validação acima referida, pretende-se retirar ilações relativamente ao conceito de normalização e às implicações da sua prática. Situremos a problemática no intervalo entre a codificação da norma, ou seja a mera escolha/imposição denominativa e a fixação do conhecimento com fundamentação conceptual. Esta abordagem permitir-nos-á, ainda, equacionar as implicações na transmissão do conhecimento e na evolução do saber da fixação terminológica feitas por diferentes agentes como os especialistas ou terminólogos, mas focando essencialmente os tradutores.

Maria de Fátima Noronha

Licenciada em línguas e Comunicação pela Universidade do Algarve. Presentemente encontra-se a concluir o Mestrado em Ciências da Linguagem na mesma Universidade. O seu projeto de tese aborda apresenta uma proposta de criação de uma base de dados terminológica, no domínio da aquacultura, tendo por base a produção resultante da investigação técnica e científica da Universidade do Algarve. Neste projeto será dado especial importância à metodologia de validação como forma de contornar alguns problemas encontrados nos principais recursos atualmente existentes.

Manuel Célio Conceição

Professor de Linguística, Diretor da Faculdade de Ciências Humanas e Sociais da Universidade do Algarve, Presidente do Conseil Européen pour les Langues / European Languages Council (www.celelc.org). Membro do Centro de Linguística da Universidade Nova de Lisboa. Coordenador do grupo “Educação” no projeto europeu (7º programa quadro) Mobilidade e Inclusão na Europa Multilingue MIME (<http://www.mime-project.org>). Áreas de investigação: terminologia e comunicação profissional; multilinguismo, políticas de línguas e diversidade.

Terminologies multilingües i polítiques lingüístiques universitàries

Mercè Lorente / Universitat Pompeu Fabra - Marta de Blas / Universitat Politècnica de Catalunya -
Àngels Egea / Universitat de Barcelona - Marta Estella / Universitat Autònoma de Barcelona

Els recursos terminogràfics multilingües elaborats a les universitats poden respondre a iniciatives individuals dels membres de la comunitat universitària (vocabularis d'autor), però en general són iniciatives institucionals vinculades a plans sectorials o generals de planificació lingüística. Partim, doncs, de la idea que la tria de llengües representades en aquesta mena de recursos hauria d'estar correlacionada amb les necessitats canviants dels centres universitaris, en docència, recerca i gestió, i amb les polítiques lingüístiques executades.

L'objectiu d'aquesta comunicació és analitzar, a partir de les dades de les universitats catalanes, aquesta correlació entre terminologia multilingüe i polítiques lingüístiques.

En el cas de les universitats catalanes, les primeres iniciatives terminològiques institucionals (anys 75-90) s'orientaren clarament cap a la normalització del català, amb una majoria de vocabularis les llengües dels quals són el català i el castellà i amb algunes excepcions que introdueixen una tercera llengua europea. La producció terminogràfica dels anys noranta mostra una relativa obertura cap a terceres llengües, presumiblement vinculada a l'impuls de la recerca i la consegüent internacionalització de les activitats. L'establiment de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), a partir de la Declaració de Bolonya de 1999, modifica, explícita o implícitament, les pràctiques lingüístiques universitàries. Així doncs, de 2000 a 2015, la mobilitat i la internacionalització es traslladen a la docència i augmenten en recerca. Augmenta la demanda de formació en llengües estrangeres en l'àmbit universitari.

S'experimenten canvis importants en la docència impartida, en les publicacions de la recerca (articles científics, tesis doctorals, actes de congressos). Les universitats modifiquen, en alguns casos, les seves polítiques lingüístiques, reorganitzen els seus respectius serveis lingüístics i incorporen un cert multilingüisme en la imatge pública institucional (webs, fulletons).

Analitzarem l'evolució en la presència de llengües en els productes terminogràfics publicats des de 1975 fins a 2015 a les universitats catalanes o en nom de la Xarxa Vives, i ho posarem en relació amb les modificacions normatives que afectin les llengües a cada institució. El mapeig resultant ens hauria de mostrar fins a quin punt hi ha afinitat o distància entre les polítiques lingüístiques i els productes terminològics acabats.

Explorarem també l'oferta i la demanda de formació en llengües des de les Escoles d'Idiomes universitàries, i altres indicadors de mobilitat, recerca i publicacions, per tal de poder identificar i comparar necessitats lingüístiques de cada comunitat universitària, en general o específiques dels centres. Aquesta segona anàlisi ens hauria de permetre fer una projecció dels productes terminològics de futur.

Mercè Lorente

Professora titular de terminologia i lingüística de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona. Investigadora principal del grup de recerca IULATERM (*Lèxic i Tecnologia*) des de 2014. Doctora en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona (1994). Membre numerària de l'Institut d'Estudis Catalans, per la Secció Filològica, des de 2016. Editora en cap de la revista *Terminàlia*. Fou directora de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada de 2006 a 2013. És autora de més de 150 publicacions.

Marta de Blas

Actualment, cap del Servei de Llengües i Terminologia de la UPC. Llicenciada en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona. Ha cursat estudis de màster i postgrau en Terminologia, Llenguatge tècnic i científic, Planificació lingüística i Edició multimèdia. És autora de diccionaris tècnics i científics, com el *Diccionari d'energia solar* o el *Diccionari de robòtica industrial*. Ha dirigit l'elaboració de recursos lingüístics i terminològics multilingües de les àrees d'especialitat de la UPC i que són d'especial interès per a la normalització del català i per a l'estandardització de les nomenclatures universitàries en diferents llengües.

Àngels Egea

Llicenciada en Filologia Catalana i màster en Lingüística Aplicada per la UB. Ha treballat en el projecte del Diccionari del Català Contemporani de l'IEC i en la primera edició del DIEC. Des del 1995 treballa als Serveis Lingüístics de la UB dins l'àrea d'assessorament lingüístic i terminologia.

Marta Estella

Subdirectora del Servei de Llengües de la Universitat Autònoma de Barcelona. Llicenciada en Filologia Catalana per la UAB i màster en Educació i TIC per la UOC. Membre de la Comissió de Llengua de la Xarxa Vives d'Universitats. Actualment és la tresorera d'ACLES (Associació de Centres de Llengües de l'Ensenyament Superior) i de CercleS (Confederació Europea de Centres de Llengües en l'Educació Superior).

La normalisation et l'internationalisation des conséquences pour la communication actuelle

Angela Bidu Vranceanu, Elena Museanu, Alice Toma / Facultatea de Litere Universitatea din Bucuresti, Faculté de Philosophie et Lettres; Université Libre de Bruxelles ULB, Universitatea Romano-Americana, Bucuresti, Departamentul de limbi straine

Les sociétés actuelles sont nécessairement caractérisées par la démocratisation des savoirs. En résulte l'impact du lexique spécialisé sur la langue commune, ce qui implique la nécessité de normalisation des termes convenables pour divers utilisateurs. Ces possibilités sont variables d'après de domaines, comme on peut illustrer par des termes politiques (politică, partid, guvern, democrație) et économiques (bancă, cont, credit, debit), d'une part et mathématiques (perpendiculară, unghi, sinus) d'autre part, et, implicitement, leur caractère international. L'impact du lexique spécialisé sur divers types de communication sont plus divers et plus actifs.

Angela Bidu Vranceanu

Professeur universitaire, Université de Bucarest;
Coordinateur scientifique pour des stages de doctorat, Université de Bucarest;
Plus d'articles sur l'Internet et/ ou publiés en revues de spécialité de; collaboratrice et auteur de livres et de dictionnaires spécialisés.

Elena Museanu

Maître de conférences, Université Roumaine-Américaine;
Doctorat en philologie, soutenance de la thèse La terminologie économique, directeur de thèse prof. univ. dr. Angela BIDU-VRANCEANU;
Plus d'articles sur l'Internet et/ ou publiés en revues de spécialité de; collaboratrice et auteur de livres et de dictionnaires spécialisés.

Alice Toma

Lector de limba română la Universitatea Liberă din Bruxelles (ULB) / conferențiar în cadrul Departamentului de Lingvistică al Facultății de Litere, Universitatea din București; Doctor în Filologie (București, 2005), doctor în litere (lingvistică) (Geneva, 2010). A publicat peste 70 de articole și lucrări în reviste științifice din România și din străinătate. Este autorul a cinci volume: *Lingvistică și matematică* (EUB, 2006, 2008, 520 p), *Constructions segmentées* (UB, 2008, 170 p), *Pragmatique informationnelle du discours scientifique* (EUB, 2009, 254 p), *Fantastic și folcloric în povestirile lui Vasile Voiculescu* (UE, 2014, p 220); *L'architecture relationnelle du texte scientifique*, EME, Bruxelles, 2015 și co-autor al altor două. .. *Lexic comun, lexic specializat* (EUB, 2000, pp 85-118) și *Lexic științific interdisciplinar* (EUB, 2001, pp 141-238). A publicat mai multe volume, în colaborare cu colegii de la ULB și UB. Este membră a mai multor societăți lingvistice, terminologie și de retorică: SSL, SBL, Realiter, SLR etc. Domeniile sale de cercetare includ: analiza discursului, lingvistica textului, pragmatica, semantica, limbajele specializate, terminologia, argumentarea, RLS, retorică, literatura.

La implantació dels termes normalitzats entre els experts codificadors: primeres conclusions

Marta Sabater / TERMCAT

Avaluar la implantació de la terminologia permet, d'una banda, conèixer si s'assoleix l'objectiu final de la normalització, és a dir, l'ús dels termes aprovats entre els usuaris, i, de l'altra, tenir indicis sobre els factors que poden afavorir o dificultar l'assoliment d'aquest objectiu. Els estudis que miren d'avaluar la implantació dels termes normalitzats en un àmbit concret, doncs, són molt valuosos per als organismes que es dediquen a la normalització.

Una manera senzilla d'obtenir un primer esbós de la implantació dels termes normalitzats i dels factors que poden influir-hi és analitzar l'ús entre els primers usuaris potencials dels termes, això és, entre els experts que participen en el procés de fixació de la terminologia. Així, durant el 2016 i el primer semestre del 2017 s'ha avaluat la implantació de diversos grups de termes normalitzats en català a través de petites enquestes adreçades als especialistes que van participar activament en el procés de fixació d'aquests termes entre els anys 2008 i 2012.

L'objectiu d'aquesta comunicació, doncs, és donar a conèixer els primers resultats d'aquestes enquestes. Concretament, s'exposaran algunes conclusions que s'han pogut extreure sobre l'ús dels termes estudiats i, sobretot, sobre els factors que sembla que poden influir en la implantació terminològica. A partir d'aquestes conclusions, també es detallaran algunes estratègies que es poden seguir per a revertir la situació quan sigui necessari i per a millorar en el futur tant les propostes denominatives com el procés de normalització en general.

Marta Sabater

Llicenciada en Traducció i Interpretació per la Universitat Pompeu Fabra i màster en Lingüística Aplicada per la mateixa universitat. Des del 2005 treballa al Centre de Terminologia TERMCAT, on ha estat adscrita durant set anys a la secretaria del Consell Supervisor. Actualment coordina diversos projectes terminològics de l'àmbit de les ciències de la vida i de la salut i és la responsable del Centre de la línia de treball en implantació terminològica.

De la dénomination du voyageur spatial

Adam Renwick / CRTT Université Lyon Lumière 2

La présence des humains dans l'espace entraîne l'utilisation de termes pour les dénommer et l'URSS (et plus tard la Russie) a dénommé les siens Космонавты (kosmonavty) alors que les États-Unis ont nommé les leurs astronauts. Bien que ces vocables correspondants cosmonaute et astronaute existent en français depuis 1938 et 1928 respectivement, selon Le Grand Robert de la Langue française en ligne, le dispositif d'enrichissement de la langue a recommandé l'emploi du terme spatonaute en 1973 et encore 1995. La France a ainsi cherché non seulement à créer un hyperonyme des termes astronaut et cosmonaut internationalisés par la course à l'espace, mais elle a aussi marqué son indépendance dans cette concurrence terminologique qui allait de pair avec la concurrence entre communisme et capitalisme.

Dans le cadre du renouvellement du dispositif d'enrichissement de la langue qui a eu lieu en 1995-1996 et le re-examen des termes jusqu'alors recommandés, astronaute a remplacé spatonaute comme le terme recommandé, les rôles de terme et synonyme étant inversés. Cette modification, qui touche à la fois à la langue générale et la langue spécialisée, définit le contexte linguistique de notre étude. Appuyé par d'importants corpus (170 millions de mots de discours journalistique datant de 2006 à 2016, 10 millions de mots de discours de vulgarisation scientifique de 1996 à 2016 et 20 millions de mots de discours spécialisé de 2010 à 2015), il nous sera possible d'analyser, dans plusieurs types de discours, l'implantation des termes recommandés en diachronie et en synchronie. Dans un deuxième temps, il sera possible d'analyser l'emploi des différents termes en fonction de leur correspondance à la définition en vigueur et de leurs différentes acceptions qui concernent, entre autres, la destination du voyageur, la nationalité du lanceur, la nationalité de la personne en question et si elle a déjà volé dans l'espace. Enfin, nous pourrons aussi analyser l'emploi des différents termes tenant compte du fait que l'acception du concept a elle aussi changé en raison des évolutions technologiques, de la multiplication des personnes ayant volé dans l'espace et du nombre des pays – et bientôt des entreprises – capables d'envoyer des humains dans l'espace.

En analysant l'emploi des termes utilisés pour dénommer le voyageur spatial, notre étude permettra de dresser un bilan de l'implantation de deux termes recommandés par rapport à leurs concurrents dans le cas particulier où une recommandation française a cherché à se distinguer, en ne recourant pas à deux termes employés partout dans le monde.

Adam Renwick

Doctorant au CRTT de l'Université Lumière Lyon II. Sa thèse porte sur les termes recommandés de la spatologie dans le cadre du dispositif d'enrichissement de la langue française et l'identification des facteurs qui facilitent et empêchant leur implantation. Ses intérêts portent également sur la néologie lexicale en français et en anglais.

Recursos para hacer análisis de comprensión a textos médicos escritos: análisis cuantitativo de tres casos médicos

Jorge Porras, Rosa Estopà Bagot / IULATERM, Universitat Pompeu Fabra

La alfabetización para la salud implica conocimientos, motivación y competencias para acceder, entender, evaluar y aplicar la información con la finalidad de llegar a tener una opinión motivada y ser capaz de tomar decisiones sobre la salud, el tratamiento de la enfermedad y el aumento de la calidad de vida.

El proyecto de investigación que llevamos a cabo parte de un problema concreto: el hecho de que las interferencias lingüísticas y cognitivas de los textos generados por profesionales y asociaciones destinados a pacientes y familias impiden su asimilación.

Uno de los paquetes de trabajo de este proyecto tiene como objetivo analizar la información escrita que reciben las familias con un niño que padece una enfermedad minoritaria. En la primera fase de este paquete se hizo un análisis cuantitativo de tres casos médicos. Cada uno de los casos corresponde a una familia que aceptó colaborar con el proyecto al ceder múltiples informes de alta médica que les han sido entregados durante el diagnóstico y el tratamiento de la enfermedad del niño.

Un total de 55 documentos fueron analizados. El análisis se hizo con cinco tests de lecturabilidad diferentes, los cuales tienen en cuenta el número de oraciones, palabras y sílabas que tiene cada texto para hacer un cálculo y asignarle un valor numérico al grado de comprensión de los mismos. Los tests son los siguientes:

- Flesch Reading Ease Score - RES
- SMOG Index
- Coleman-Liau Index
- La fórmula RES de Flesch adaptada por FernándezHuerta
- Índice de Legibilidad de FleschSzigriszt (IFSZ) para el español

Aquí presentamos los resultados obtenidos en este análisis para todos los documentos y destacamos el grado de dificultad de comprensión que puede llegar a tener este tipo de textos dirigidos a familias afectadas por una enfermedad minoritaria pediátrica.

Estos resultados se sumarán a los de los demás paquetes de trabajo del proyecto y se tendrán en cuenta para elaborar un protocolo de acción destinado tanto a profesionales de la salud como a los responsables de las asociaciones para facilitar la adecuación de la información destinada a estas familias.

Jorge Porras

Doctorando del grupo IULATERM de la Universitat Pompeu Fabra (UPF). Es traductor inglés-francés-español graduado en la Universidad de Antioquia, Colombia. La investigación para su tesis está enfocada en la terminología, el discurso especializado y la dependencia terminológica del inglés en la educación superior.

Adjetivos classificadores na formação de termos neológicos da economia

Ieda Maria Alves / Universidade de São Paulo

Esta exposição cumpre o objetivo de estudar o papel exercido por adjetivos classificadores na formação de termos neológicos da área da Economia no português brasileiro e no espanhol peninsular.

Os adjetivos classificadores, também denominados classificatórios, relacionais ou especificadores, diferem dos adjetivos predicativos, que qualificam os substantivos aos quais se referem, não raro com certa subjetividade e vaguidade. Os adjetivos classificadores são denominativos, não qualificam os substantivos e não atribuem a eles propriedades que nem sempre lhes são intrínsecas. De maneira geral, correspondem a sintagmas nominais do tipo de + nome, que representam uma locução adjetiva, a exemplo de saúde financeira / saúde das finanças.

Os materiais estudados para a realização deste trabalho são provenientes do corpus compilado no âmbito do Projeto Valores culturais e didáticos na metáfora de especialidade: as múltiplas imagens da crise econômica mundial na imprensa escrita, que está sendo desenvolvido por uma equipe brasileira e uma equipe espanhola no âmbito do Programa Capes-DGPU, estabelecido entre o Brasil e a Espanha. O Programa Capes-DGPU representa um dos programas de cooperação internacional que a Capes, agência brasileira de fomento à pesquisa, estabelece com alguns países, com o objetivo de apoiar o intercâmbio e a internacionalização de instituições universitárias por meio de pesquisa e mobilidade de docentes, pesquisadores e pós-graduandos (<http://www.capes.gov.br/cooperacao-internacional/espanha/capesdgpu>). O corpus constituído para o projeto é representado por matérias de dois jornais de grande circulação e informações gerais e um jornal especializado em Economia, publicados no Brasil (Folha de S. Paulo, O Globo e Valor Econômico) e na Espanha (El País, El Mundo e Expansión), de agosto de 2007 a dezembro de 2013. Os dois corpora, de dimensões similares, são representados por 6 258 416 palavras (tokens) do português brasileiro e 6.800.750 do espanhol peninsular.

Nesse corpus hispano-brasileiro que foi constituído, observamos as funções que exercem os adjetivos classificadores para a formação de termos sintagmáticos ou polilêxicos, dentre as quais as mais frequentes são a função de localização no espaço (crise internacional/ crisis internacional, crise grega/ crisis griega), no tempo (crise de 2008/ crisis de 2008) e sobretudo a função de delimitação ou circunscrição (resgate bancário/ rescate bancario, tsunami financeiro/ tsunami financiero). Ao exercer essa função, o adjetivo restringe ou circunscreve o domínio de extensão do que é referido pelo nome substantivo, o que possibilita que essas formações, mesmo que constituídas por um substantivo metafórico, a exemplo de tsunami, sejam reconhecidas como termos empregados no âmbito da Economia. A análise do corpus também possibilita a observação da variação de caráter morfosintático, e mesmo a concorrência, entre termos construídos com adjetivos e com sintagmas preposicionais, exemplificada com colapso econômico/ colapso da economia / colapso económico/ colapso de la economía, crise hipotecária/ crise das hipotecas / crisis hipotecaria/ crisis de las hipotecas, mercados creditícios/ mercados de crédito / mercados crediticios/ mercados de crédito, que, de maneira geral, revela-se de maneira simétrica nas duas línguas.

Ieda Maria Alves

Professora titular (área de Filologia e Língua Portuguesa) da Faculdade de Filosofia, Letras e Ciências Humanas da Universidade de São Paulo, onde ministra aulas na Graduação e na Pós-Graduação. Doutora em Linguística pela Université Paris 3 (Sorbonne Nouvelle, Paris) e Livre-Docente pela Universidade de São Paulo, realizou estágios de pós-doutorado na Université Paris 3, no Institut de la Langue Française (Nancy e CTN-Paris), na Université Laval, Québec, e na Université Paris 7. Tem atuado nos estudos do Léxico, especialmente em Neologia, Terminologia e Lexicografia.

As unidades fraseotermológicas na área das energias renováveis: contribuições para a fraseotradutologia

Manoel Messias Alves da Silva / Universidade Estadual de Maringá

Esta intervenção objetiva apresentar critérios para identificação e análise de unidades fraseotermológicas (UFTs) do português brasileiro identificadas no projeto de pesquisa Dicionário terminológico das energias renováveis (Diter), institucionalizado na Universidade Estadual de Maringá (UEM), com vistas a contribuir com a área da fraseotradutologia tendo em vista futuras harmonizações com o espanhol americano no âmbito do Mercosul. Este fenômeno neológico aponta para uma reformulação da teoria existente porque as descrições até então disponíveis não estão sendo compatíveis com o que se tem encontrado em dois subcorpus dessa área, ou seja, a energia solar fotovoltaica e a energia hidráulica com mais de quinze milhões de palavras-ocorrências. Para tanto, os critérios para reconhecimento das unidades, que poderão vir a constituir o dicionário, ao lado das unidades terminológicas simples e sintagmáticas, levam em consideração os aspectos sintagmáticos, sintáticos, semânticos, pragmáticos e estatísticos. Inicialmente, estabeleceu-se que as estruturas compostas por sintagmas verbais, que estivessem em primeiro plano na frase, seriam selecionadas sem qualquer restrição, mesmo que contivessem apenas um argumento. Quanto aos sintagmas nominais, apenas aqueles que possuíssem três ou mais sintagmas em sua composição seriam selecionados. Além disso, todos os argumentos deveriam se referir ao núcleo, seja ele uma unidade terminológica (UT) ou não, ou seja, na estrutura deveria conter pelo menos uma UT. O critério sintático tem demonstrado que algumas combinações não se limitam aos sintagmas simples, sendo composta por um sintagma principal e um ou mais sintagmas complementares. Os sintagmas complementadores diretos e os sintagmas complementadores satélites denotam um referente definido, um ser único no mundo. O critério semântico, por sua vez, tem permitido detectar que não há possibilidade de supressão ou substituição de elementos no interior das UFTs, sem mudar seu valor especializado, isto é, o significado é proporcionado por elementos inseridos no interior da unidade. A partir deste critério, está sendo possível verificar que a unidade pertence efetivamente às duas subáreas, e a construção do mapa conceptual foi fundamental nesse processo, pois tem possibilitado entender os processos de geração de energia até o consumo final, como também auxiliado na delimitação das diferentes etapas para se chegar no processo de geração de energia renovável e os fatores que colaboram para este processo. Nesta comunicação, serão apresentadas estas UFTs com suas devidas descrições, considerando os critérios acima mencionados, já que apresentam características peculiares ainda não descritas pelos pesquisadores consultados e que, portanto, serão apresentados estes novos parâmetros quanto a essas unidades já que possuem um percentual significativo neste trabalho e de fundamental importância para consulentes e tradutores.

Manoel Messias Alves da Silva

Professor associado do Departamento de Língua Portuguesa (DLP) da Universidade Estadual de Maringá (UEM) e professor permanente do Programa de Pós-Graduação em Letras (Mestrado e Doutorado). Tem experiência na área de Estudos Linguísticos, com ênfase nos estudos do léxico, atuando principalmente na linha de Descrição Linguística com questões relacionadas à Lexicologia, Terminologia e Terminografia.

Realiter

www.realiter.net

Institut
d'Estudis
Catalans

termcat
centre de terminologia

UNIVERSITAT POLITÈCNICA
DE CATALUNYA
BARCELONATECH

Amb el suport de:

Xarxa Vives
d'universitats

scat
term
SOCIETAT CATALANA DE TERMINOLOGIA
Fiat de l'Institut d'Estudis Catalans